

Viestintäyksikkö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 119/17
Luxemburgissa 14.11.2017

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus asiassa C-498/16
Maximilian Schrems v. Facebook Ireland Limited

Julkisasiamies Bobekin mukaan Maximilian Schrems voi vedota kuluttajan ominaisuuteensa nostaakseen Facebook Irelandia vastaan kanteen Itävallan tuomioistuimissa oman Facebook-tilinsä yksityiskäytön osalta

Schrems ei voi kuitenkaan vedota kuluttajan ominaisuuteensa muiden kuluttajien hänelle luovuttamien oikeuksien osalta

Itävallasta kotoisin oleva Maximilian Schrems on nostanut kanteen Facebook Irelandia vastaan itävaltalaisissa tuomioistuimissa. Hän väittää, että Facebook Ireland on loukannut hänen ja seitsemän muun sellaisen Facebookin käyttäjän yksityisydensuojaa ja tietosuojaa koskevia oikeuksia,¹ jotka ovat luovuttaneet samoja väitetyjä loukkauksia koskevat oikeutensa hänelle² hänen pyydettyään sitä internetissä.³ Näillä käyttäjillä on kotipaikka Itävallassa, Saksassa ja Intiassa.

Facebook Irelandin mielestä Itävallan tuomioistuimilla ei ole kansainvälistä toimivaltaa. Se väittää ensinnäkin, että Schremsiä ei voida – tai joka tapauksessa ei voida enää – pitää kuluttajana Facebookia vastaan vireille pannun oikeudenkäyntimenettelyn osalta. Facebook Ireland väittää, että koska Schrems harjoittaa ammatillista toimintaa, joka liittyy hänen yhtiötä kohtaan esittämiinsä väitteisiin, hän on menettänyt kuluttajan ominaisuutensa. Schrems ei näin ollen voi hyötyä siitä kuluttajille unionin lainsäädännössä⁴ myönnetystä etuoikeudesta, jonka nojalla kuluttajat voivat nostaa ulkomaista sopimuskumppania vastaan kanteen oman kotipaikkansa tuomioistuimissa. Joka tapauksessa se, että Schrems on perustanut Facebook-sivun, tarkoittaa, että hän käyttää Facebookia ammatillisiin tarkoituksiin. Facebook Ireland on toiseksi sitä mieltä, että kuluttajan oikeuspaikkaa koskeva etuoikeus on täysin henkilökohtainen, eikä siihen voida vedota luovutettujen oikeuksien osalta.

Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta) on pyytänyt unionin tuomioistuinta selvittämään kuluttajan oikeuspaikkaa koskevaa etuoikeutta näiden kummankin seikan osalta.

Oberster Gerichtshof selostaa asian taustaa ja huomauttaa, että Schrems on erikoistunut IT- ja tietosuojaoikeuteen ja tekee parhaillaan väitöskirjaa tietosuojan oikeudellisista näkökohdista. Hän on käyttänyt Facebookia vuodesta 2008 lähtien. Aluksi hän käytti Facebookia väärällä nimellä ja ainoastaan yksityisiin tarkoituksiin. Vuodesta 2010 lähtien hän on käyttänyt Facebook-tiliä kyrillisin kirjaimin kirjoitetulla omalla nimellään yksityiseen toimintaan, kuten valokuvien lataamiseen, päivitysten tekemiseen sekä chattaamiseen viestipalvelun kautta. Schremsillä on noin 250 Facebook-kaveria. Vuodesta 2011 lähtien hän on myös käyttänyt Facebook-sivua. Kyseisellä sivulla tiedotetaan Schremsin pitämistä esitelmistä, osallistumisesta paneelikeskusteluihin ja

¹ Schrems vaatii muun muassa tiettyjen sopimusehtojen pätemättömäksi toteamista, kieltomääräyksen antamista tietojen käyttämisestä ja vahingonkorvausta. Kanne on nostettu oikeudenkäyntejä rahoittavan yhtiön, jonka veloittama palkkio on suuruudeltaan 20 % mahdollisesta voitosta saatavasta rahallisesta hyödystä, ja erään PR-toimiston tuella.

² Puhtaasti oikeudenkäyntiä varten.

³ Tämän pyynnön seurauksena yli 25 000 henkilöä on luovuttanut Facebook Irelandia kohtaan esittämiään vaatimuksia koskevat oikeudet Schremsille erään Schremsin rekisteröimän internetsivuston kautta. Lisäksi jonotuslistalla oli 9.4.2015 vielä 50 000 henkilöä.

⁴ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (Bryssel I-asetus; EYVL 2001, L 12, s. 1).

esiintymisestä tiedotusvälineissä, esitellään hänen kirjoittamiaan kirjoja, kerätään lahjoituksia sekä kerrotaan oikeudellisista toimista⁵, joihin hän on ryhtynyt Facebook Irelandia vastaan.

Schrems on julkaissut näistä oikeudellisista toimista kaksi kirjaa, pitänyt esitelmää (joskus palkkiota vastaan), rekisteröinyt lukuisia verkkosivuja (blogeja, online-vetoomuksia ja sivut, joilla kerätään joukkorahoitusta Facebook Irelandia vastaan vireille pantuja oikeudenkäyntejä varten), saanut erilaisia palkintoja ja perustanut yhdistyksen Verein zur Durchsetzung des Grundrechts auf Datenschutz. Hän on koonnut Facebookia vastustavan kampanjansa ympärille kymmenen henkilön tukijoukon, jonka ydinryhmään kuuluu viisi henkilöä.

Tänään antamassaan ratkaisuehdotuksessa julkisasiamies Michal Bobek ehdottaa, että unionin tuomioistuin vastaa Oberster Gerichtshofille ensinnäkin, että senkaltainen toiminta kuin kirjojen julkaiseminen, esitelmien pitäminen, internetsivujen ylläpitäminen tai lahjoitusten kerääminen oikeuksien täytäntöönpanoa varten ei johda siihen, että kuluttaja menettää tämän ominaisuuden sellaisten oikeuksien osalta, jotka liittyvät hänen omaan Facebook-tiliinsä, jota käytetään yksityisiin tarkoituksiin. Julkisasiamiehen mielestä vaikuttaa siis siltä, että Schremsiä voidaan pitää kuluttajana sellaisten *hänen omien* vaatimustensa osalta, jotka liittyvät hänen *oman* Facebook-tilinsä yksityiseen käyttöön. Oberster Gerichtshofin asiana on kuitenkin tarkistaa tämä asia.

Julkisasiamiehen mukaan kuluttajan ominaisuus riippuu pääsääntöisesti sopimuksen luonteesta ja tavoitteesta sopimuksen tekemisajankohtana. Käyttötarkoituksen myöhempi muuttuminen voidaan ottaa huomioon vain poikkeustilanteissa. Sellaisissa tapauksissa, joissa sopimuksen luonne ja tavoite on sekä yksityinen että ammatillinen, kuluttaja voi edelleen säilyttää tämän ominaisuuden, jos ammatillista ”sisältöä” voidaan pitää toisarvoisena. Asiantuntemus, kokemus, kansalaistoiminta tai se, että henkilö on saanut riita-asioiden seurauksena tiettyä mainetta, eivät itsessään estä sitä, että henkilöä voidaan pitää kuluttajana.

Julkisasiamies ehdottaa vastattavan toiseksi, että kuluttaja, jolla on oikeus nostaa kanne ulkomaista sopimuskumppaniaan vastaan oman kotipaikkansa tuomioistuimissa, ei voi vedota samanaikaisesti omien oikeuksiensa kanssa myös sellaisten muiden kuluttajien, joilla on kotipaikka muualla samassa jäsenvaltiossa, toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa, luovuttamiin samoihin seikkoihin perustuviin oikeuksiin.

Julkisasiamiehen mukaan kyseessä olevat säännöt osoittavat selkeästi, että kuluttajan oikeuspaikkaa koskeva etuoikeus koskee aina ainoastaan konkreettisia ja tiettyjä sopimuspuolia. Se, että kuluttajan annetaan käyttää kyseistä etuoikeutta myös sellaisten oikeuksien osalta, jotka muut kuluttajat ovat luovuttaneet hänelle puhtaasti oikeudenkäyntiä varten, olisi ristiriidassa kyseisten sääntöjen kanssa. Tällainen etuoikeuden laajentaminen mahdollistaisi erityisesti vaatimusten kokoamisen yhteen johonkin tuomioistuimeen ja edullisimman oikeuspaikan etsimisen ryhmäkanteita varten luovuttamalla kaikki oikeudet sellaiselle kuluttajalle, jolla on kotipaikka kyseisessä tuomiopiirissä. Se saattaisi johtaa siihen, että oikeuksia luovutetaan rajattomasti ja kohdennetusti kuluttajille, joilla on kotipaikka tuomiopiirissä, jossa oikeuskäytäntö on edullisempi, jossa oikeudenkäyntikulut ovat alhaisemmat tai jossa myönnetään avokätisemmin oikeusapua, mikä voisi aiheuttaa liian suuren taakan tietyille tuomioistuimille.

Julkisasiamies Bobek myöntää, että kollektiivisten oikeussuojakeinojen tarkoituksena on varmistaa tehokas oikeussuoja kuluttajille. Hyvin suunniteltuna ja toteutettuna ne voivat tuottaa systeemistä lisähyötyä lainkäytössä esimerkiksi vähentämällä tarvetta järjestää rinnakkaisia oikeudenkäyntejä. Unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole kuitenkaan luoda kuluttaja-asioissa sovellettavia kollektiivisiä oikeussuojakeinoja, vaan tämä tehtävä kuuluu lopulta unionin lainsäätäjälle.

⁵ Vuonna 2011 Schrems teki Facebook Irelandista 22 kantelua Irlannin tietosuojavaltuutetulle. Kantelut käsiteltyään tietosuojavaltuutettu laati tutkintakertomuksen, joka sisälsi suosituksia Facebook Irelandille, ja myöhemmin vielä seurantakertomuksen. Vuoden 2013 kesäkuussa Schrems teki Facebook Irelandista PRISM-valvontaohjelman yhteydessä vielä yhden kantelun, jonka seurauksena unionin tuomioistuin kumosi komission Safe Harbor -päätöksen asiassa [C-362/14](#), Schrems, ks. Lehdistötiedote nro [117/15](#).

HUOMAUTUS: Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido unionin tuomioistuinta. Julkisasiamiehen tehtävänä on antaa unionin tuomioistuimelle riippumattomasti oikeudellinen ratkaisu käsiteltävänä olevasta asiasta. Unionin tuomioistuin aloittaa nyt tämän asian harkinnan, ja tuomio julistetaan myöhemmin.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Ratkaisuehdotuksen [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla lukemispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia ratkaisuehdotuksen lukemisesta on saatavilla "[Europe by Satellite](#)" -palvelusta ☎ (+32) 2 2964106